

Nyt fra Museumsforeningen

Indkaldelse til generalforsamling

Der indkaldes hermed til Museumsforeningens ordinære generalforsamling **tirsdag den 11. maj 2010 kl. 19.30** i Konfirmandstuen (adgang gennem gården bag præstegården), Sdr. Jagtvej 1, 2970 Hørsholm. Dagsorden ifølge vedtægterne. Nærmere orientering følger i næste nummer af *Nyt fra Museumsforeningen*. Efter generalforsamlingen vil Torben Rechendorff tale om sin bog "Glimt – af et jævnt og muntert virksomt liv". Torben Rechendorff var i perioden 1970-1981 skoleinspektør ved Hørsholm Skole og derudover blandt meget andet kirkeminister i årene 1988-1993. (JTH)

Kalender for kommende arrangementer

Dato	Arrangement
5. marts	Frederik 8.'s Palæ
18. april	Vandretur i Vallerød og Sophienberg
11. maj	Generalforsamling
6. juni	Sydsjællandske herregårde og parker
	Det Thottske Palæ. Dato i juni kendes ikke ved redaktionens afslutning.

Se mere om arrangementerne under "Kommande arrangementer".

Da Gerhard havde jubilæum

Af Ole Hauerbach

Gerhard Rasmussen, som boede i det røde hus på Usserød Kongevej nr. 40 A overfor Mortenstrupvej, var overlærer på Usserød Skole, da jeg kom dertil i 1964. Senere havde han 40 års jubilæum – det største man på den tid kunne opnå som lærer – og så oven i købet på den samme skole! Kontoret forespurgte derfor på rådhuset, hvad man skulle gøre i den anledning. Dagen efter kom svaret: - Jo, man kunne da købe en buket til ham og hilse og sige til lykke.

Det slog mig virkelig meget, at det var, hvad man kunne forvente efter et langt livs tro tjeneste i Hørsholm kommune, og den behandling fik jeg sandelig ikke selv, da det blev min tur til at jubilere.

Da jeg langt senere talte med Gerhard Rasmussens søn Ole om jubilæet, gav han mig grinende forklaringen: Faderen søgte stillingen ved Usserød skole midt i trediverne, og han var derfor til ansættelsessamtale med sognerådsformanden i Usserød, som dengang hørte til Bir

kerød kommune. "Kan De synge?" lød spørgsmålet. "Jo da, det kunne Gerhard godt". Han havde faktisk en rigtig god stemme. "Så skal De forestå kirkesangen". "Kan De regne?" Det var ikke hans stærke side, men da han gerne ville have stillingen, svarede han bekræftende. "Så kan De blive kasserer i Socialdemokratisk Afdeling!".

Det glemte den konservative borgmester Sven Jørgensen aldrig, selv om Ole bedyrede, at hans fars politiske holdning intet havde med kassererjobbet at gøre.

Gerhard Rasmussen havde under krigen rævefarm, hvor nu Ahornvej ligger, og hans søn Ole videreførte den butik, som hans mor havde i den lille bygning ud mod Kongevejen, den nu nedlagte "Sy-Art" i Hørsholm Midtpunkt.

Usserød Kongevej 40 A . Vignet af Ole Hauerbach. 2009.

Supplerende oplysninger: Usserød Kommuneskole startede 1864 på Usserød Kongevej nr. 52 (Bygningen findes endnu og ligger lige syd for Kongevejscentret), hvorfra den flyttede omkring 1897 til det sted den ligger i dag. Frederiksborg Amt havde i 1897 bygget et nyt sygehus (Hørsholm Sygehus). Hidtil havde amtssygehuset været indrettet i bygninger på Gammel Byvej. Birkerød Sogneråd købte derefter det gamle kasserede sygehus, og man indrettede her en skole for Usserød skoledistrikt. Skolen er blevet ombygget flere gange og i dag er der intet tilbage af de gamle sygehusbygninger. Fra en lille beskeden landsbyskole er den vokset op til en fuldt moderne skole.

I 1864 hørte Usserød til Birkerød Sogn og det gjorde Usserød indtil 1938, hvor den efter megen

modstand fra borgerne i Hørsholm endelig kom til at høre under Hørsholm. I Hørsholm har de kommunale myndigheder været domineret af konservative kræfter, kun med én afbrydelse indtil i dag: fra 1943 til 1946 var det en socialdemokratisk sognerådsformand redaktør Frederik Nielsen som sad ved roret. (EJM)

Vallerød og Sophienberg

Af museumsinspektør Lisbet Hein og Poul Væver

Museumsforeningens vandretur den 18. april 2010 vil føre deltagerne rundt i et område, der gemmer på nogle af egnens vigtigste kulturmiljøer – selv om man måske skal lidt under overfladen for at få øje på dem.

Først vil Poul Væver føre an i den gamle landsby Vallerød, der stadig kan anes midt i den moderne villabebyggelse. Poul Væver har et indgående kendskab til Vallerøds gamle gårde og deres ejendoms historie og har skrevet om emnet i museets årbøger 1992 og 2007. Vallerød var en af de mange landsbyer, der var grundlaget for Hirschholm Gods og er nævnt første gang i skriftlige kilder 1346. Der var oprindeligt omkring 10 gårde, der lå tæt ved gadekæret og med omgivende vange, der blev dyrket i fællesskab. I år 1761 ændredes bøndernes status fra livsfæstere til arvefæstere; i år 1798 blev jorden udskiftet, og mange gårde udflyttet til deres nye jordarealer. Adskillige gårde har fungeret som landbrug helt til 1960-1970, men før udstykningen blev påbegyndt omkring år 1900 blev Vallerød beskrevet således: "Vallerød lå omkring sit brede af rør kantede gadekær som en ren og skær bondeby med gårde og huse og stork på Per Jørgens tag. Landliggerne indrettede sig hos bønderne eller hos hjulmand og smed. Der var intet spor af villastil at øjne, men påvirkningen fra Hirschholm slots franske haveanlæg var bevaret i mangel en kunstfærdig klippet buksbumhæk".

Landliggerne ved Vallerød Gadecær ca. 1910. (Foto Hørsholm Egns Museum)

Derefter er museumsinspektør Lisbet Hein

guide på turen, der forsætter til Sophienberg Slot.

Sophienberg blev opført som kongeligt lystslot i 1740'erne. Det var Christian 6. og dronning Sophie Magdalene, der ønskede sig et udflugtsmål ved Øresund, når de havde residens på Hirschholm Slot. Det smukke lille palæ blev brugt flittigt, først af Sophie Magdalene i hendes tid som enke-dronning, herefter af Christian 7., dronning Caroline Mathilde og Struensee i den såkaldte "Hirschholm-sommer" 1771. Igennem 1780-erne tilhørte Sophienberg Slot kongens halvbror, arveprins Frederik, men herefter solgte kongehuset ejendommen til en privatmand. Under kriseårene i begyndelsen af 1800-tallet blev slotsbygningen kraftigt reduceret, og det tidligere kongelige lystslot var herefter ikke andet end en temmelig beskeden hovedbygning til det tilhørende landbrug. I perioder blev jorderne dyrket fra naboejendommen Kokkedal, mens selve hovedbygningen blev lejet ud. I slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900 tilhørte Sophienberg komponisten Lange-Müller, der skrev nogle af sine kendte melodier her. Lange Müllers efterslægt ejede stedet indtil 1986, hvor man måtte give fortabt over for det tiltagende forfald, der efterhånden havde gjort Sophienberg til et spøgelsesslot. Ejendommen blev solgt til et konsortium, der renoverede bygningen og indrettede den til erhvervsformål. I realiteten er det i dag et helt nyt Sophienberg Slot, der ligger på højdedraget ud mod Strandvejen, men man skal huske, at slottet var gået helt til grunde, hvis ikke der var blevet grebet ind - og at den nyrenoverede bygning har sin egen charme.

Sophienberg i 1700-tallet. (Prospekt Hørsholm Egns Museum)

Nyt fra Museet

Historisk Værksted fortsætter i foråret 2010- med nye mødetider!!

Af museumsinspektør Hans Jørgen W. Jensen
Historisk Værksted blev kort præsenteret i "Nyt fra

Museumsforeningen" i april 2009; men det er nok på sin plads her kort at repetere, hvad historisk værksted er tænkt som: Historisk Værksted skal danne rammen om deltagernes eget arbejde med lokalhistoriske problemstillinger. Museets lokalarkiv lægger lokaler til, ligesom arkivassistent Dorthe Tuxen og undertegnede vil rådgive og vejlede de deltagende; men det er deltagerne, der skal have hænderne op af lommen for selv at arbejde.

I 2009 har der været holdt ni møder i Historisk Værksted. Det første gik med at introducere til Hørsholm Egn Museums arkiv. Desuden har vi besøgt både Dansk Folkemindesamling og Landsarkivet, hvor vi begge steder har fået introduktion til samlingerne og deres anvendelse; men størstedelen af arbejdet foregår her på arkivet med diskussioner af relevante emner og interesser og sidst men ikke mindst med studier af vore arkivalier og fotos.

Nye deltagere er meget velkomne, men skal tilmelde sig i forvejen, da der er loft over antallet af deltagere. Tilmelding sker til Hørsholm Egn Museum på telefon 45 86 07 11, tirsdag-fredag 10-14. Selvom vi har holdt ni møder, kan andre sagtens hoppe på vognen. Vi skal nok sørge for den nødvendige faglige introduktion, og jeg er sikker på, at de "gamle" deltagere vil tage godt imod jer. **Møderne holdes på Hørsholm Egn Museum i "Vognremisen" Sdr. Jagtvej 4. Vi starter klokken 17.00 og slutter senest klokken 19.00. Der er foreløbig fastsat 5 møder: onsdagene 17. februar, 3. marts, 24. marts, 14. april og 5.maj.**

Hørsholm Egn Museum afholder lørdagsforedrag på Hørsholm Bibliotek

Arrangementerne er for alle interesserede, der er gratis adgang og ingen tilmelding. Pladserne fordeles efter "først til mølle"-princippet. **Alle arrangementerne finder sted i børneteatersalen på Hørsholm Bibliotek fra kl. 11.00 – ca. 12.00.**

Lørdag den 13. februar 2010: En pestramt middelaldergård i Niverød. Ved arkæolog Ole Lass Jensen, museumsinspektør ved Hørsholm Egn Museum.

Det usædvanlige fund blev gjort i foråret 2007, da museets arkæologer undersøgte en byggegrund ved Johannes Hages Allé. Grunden viste sig at rumme rester af en gård fra 1300-tallets Niverød, og dermed kunne der for første gang foretages en arkæologisk udgravning af en af egnens middelaldergårde. Gårdens beboere havde tilsyneladende en forholdsvis god levestandard, men alligevel fik gården en krank skæbne. Gården blev nemlig nedlagt omkring år

1350, hvor Europa og også Danmark var hærget af landbrugskrise og pest. Op mod halvdelen af befolkningen døde, og mange gårde, ja, hele landsbyer blev lagt øde. Særlig gik det hårdt ud over Nordøstsjælland. De nye udgravningsresultater viser sammen med skriftlige kilder, at ikke mindst bønderne i Niverød mærkede krisen.

Lørdag den 20. februar 2010: Usserød Å og Mortenstruppgård. Ved historiker Hans Jørgen Winther Jensen, museumsinspektør ved Hørsholm Egn Museum.

Mortenstruppgård er indstillet til fredning. Gården, der ejes af Hørsholm Kommune, er et enestående stykke historie: Den ældste bygning er således bygget omkring 1750, medens den vigtigste del af det imponerende anlæg stammer fra tiden omkring 1850. Usserød Å, der snor sig lige syd og øst for Mortenstruppgård, har altid haft stor betydning for gårdens beboere. Den gav det uundværlige ferskvand og de engarealer, der ydede det græs og hø, som husdyrene havde behov for; men i moderne tid har menneskene bestemt over åen. Usserød Ådal blev beskyttet af en landskabsfredning forrige år.

Lørdag den 27. februar 2010: Gårde og mennesker i jernalderen. Ved arkæolog Jakob Schlein Andersen, museumsinspektør ved Hørsholm Egn Museum.

Jernalderboplads på stribe. En rundrejse i ord og billeder til jernalderen og de nyeste udgravninger på egnen, hvor der er fundet spor efter dagliglivet i jernalderen. Gennem de seneste par år er der foretaget en række udgravninger, der har givet et bedre kendskab til jernalderen omkring Hørsholm. Ved anlægsarbejdet til den nye fjernvarmeledning fra Hørsholm til Holte og senest på Hørsholm kommunes grund ved Kokkedal station, har museets arkæologer fundet og udgravet flere boplads. Udgravningerne har afsløret sporene af de stolper jernaldergårdene var bygget af. Genstande som metalslagger vidner om udvinding og forarbejdning af jern. Kværnsten og køkkengrej i form af itugåede lerkar, der er blevet kastet i affaldsgruber og brønde, viser glimt af jernaldermenneskenes dagligdag. I alt har fundene fra disse udgravninger ændret billedet af, hvordan jernaldersamfundet ved Hørsholm har set ud, og det er ikke helt som i resten af landet.

Kommende arrangementer

Tilmelding til samtlige arrangementer begynder tirsdag den 6. april 2010 kl. 10. Helst via www.museums-foreningen.dk eller telefonisk til Hørsholm Egn Museum i kontortiden tirsdag – fredag kl. 10-14.

Vi opfordrer endvidere til, at man nærlæser vejledning til tilmelding, som findes på hjemmesi-

Afsenderadresse:
 Museumsforeningen
 for Hørsholm & Omegn
 Sdr. Jagtvej 2-4,
 2970 Hørsholm

dens forside. Husk at skrive e-mail adresse på tilmeldingen, således at vi let kan kontakte jer, hvis der er uklarhed omkring tilmeldingen, når vi skal fortælle, at I har fået plads på et arrangement eller vi har informationer om arrangementet til deltagerne. Arrangementsgruppen består af frivillige personer, der arbejder i deres fritid, og de er ikke ansat på Hørsholm Egns Museum.

Frederik 8' palæ den 5. marts 2010

Blev hurtigt overtegnet, og mange er på ventelisten. Til dem, der måtte ønske at gøre turen på egen hånd, kan vi oplyse følgende: Palæet kan besøges tirsdag-søndag fra kl. 10-17, onsdag kl. 10-21. Billetter kan købes ved indgangen til 40,- kr. eller via Billeynet. Der er kun guidede rundvisninger for grupper, men der skulle være gode vejledende tekster overalt. Børn under 14 år har gratis adgang.

Vallerød og Sophienberg – Vandretur søndag den 18. april 2010 kl. 13.30 – ca. 16.

Ved museumsinspektør Lisbet Hein og Poul Væver.

En gang var Vallerød en klassisk dansk landsby, der lå med sine gårde og huse samlet omkring gadekæret. I slutningen af 1800-tallet begyndte landliggerne at rykke ind, og senere forandrede bolig- og institutionsbebyggelse området fuldstændigt. På turen skal vi først se de rester af den gamle landsby Vallerød, der stadig kan anes midt i den moderne villabebyggelse. Derefter handler det om Sophienberg, det kongelige lystslot fra 1740'erne. Det var tæt på at gå til i 1900-tallet, men er nu reddet for eftertiden, om end i ændret skikkelse. Vi skal på turen både høre om historien og om de problemer, der er forbundet med at bevare et sådant sted i en moderne forstads-kommune.

Mødested: På P-pladsen ved børneinstitutionerne, Stadion Allé 4, 2960 Rungsted Kyst

Praktiske oplysninger: Godt 4 km på grusstier og fortove. Vi holder pause undervejs, så medbring gerne lidt fortæring.

Deltagertal: 40. Turen er gratis.

Sydsjællandske herregårde og parker – Heldags bustur søndag den 6. juni 2010

Turen, der arrangeres i samarbejde med museumsinspektør Niels Peter Stilling, vil blive

grundigt beskrevet i næste *Nyt fra Museumsforeningen*. Vi planlægger følgende: Gl. Køgegård, forbi Vallø til Gjorslev. Videre til Jomfruens Egede og til Lystrup og Gisselfeld. Prisen bliver ca. 400,- kr. pr. person.

Det Thottske palæ på Kongens Nytorv

Siden 1930 har palæet huset Den Franske Ambassade. Før da har stedet dannet rammer om mange af Danmarks personligheder, herunder Niels Juel, Christian Gyldenløve, Otto Thott og mange flere. Det er meget smukt indrettet og er virkelig et besøg værd. Vi håber at kunne arrangere et besøg i juni måned. Problemet er, at vi tidligst kan få klarlagt datoen 1 måned før besøget. Medlemmer, der på trods af denne usikkerhed gerne vil tilmelde sig, kan gøre det på den sædvanlige måde. Der kan maksimalt deltage 60 personer. De, der tilmelder sig, vil blive kontaktet med nøjagtig dato, når vi kender den. To dage inden besøget skal Ambassaden have en liste med medlemmernes navn og adresse som en sikkerhedsforanstaltning. Arrangementet er gratis. (HB)

Nyt fra Museumsforeningen

Udgivet af Museumsforeningen for Hørsholm og Omegn.

Redaktion: Elisabeth Just Møller (ansvarshavende) og Lene Bruunsgaard.

Tryk: Isted Tryk.

Oplag: 800

Deadline: 1. marts 2010. Indlæg sendes til Elisabeth Just Møller.

Medlemsbladet udkommer 4 gange årligt i februar, april, august og november. Bladet kan tillige læses på www.museumsforeningen.dk

Museumsforeningen for Hørsholm og Omegn

Postadresse: Sdr. Jagtvej 2-4, 2970 Hørsholm

www.museumsforeningen.dk

Bestyrelse: Jens Th. Hansen (formand), Hanne Bødtger (næstformand), Peter Brandt, Thorkild Gruelund samt Poul Væver (kasserer). Suppleanter: Ruth Hallander og Lone Puge.

Medlemskab: Via www.museumsforeningen.dk eller ved henvendelse til Hørsholm Egns Museum i kontortiden (tirsdag-fredag kl. 10-14). Årskontingent (2010) 240,- kr. pr. husstand og 180,- kr. for pensionisthusstand.

Bank: Danske Bank, 1551 16599433.

Hørsholm Egns Museum, Sdr. Jagtvej 2-4, 2970 Hørsholm,
www.hoersholmuseum.dk

Udstillinger: Tirsdag – søndag kl. 13-16.

Lokalarkivet: Tirsdag kl. 10-12, onsdag kl. 13-17, samt efter aftale.

Kontortid: Tirsdag-fredag kl. 10-14.

Telefon: 45 86 07 11

Med mindre andet fremgår, er eftertryk af bladets artikler tilladt med tydelig kildehenvisning.